

Belevenissen en indrukken opgetekend door mevr C.R.Snoek-Dijkstra, op bureau Evangelie onder Israël ontvangen dinsdag 20 juni 1967

We voelen ons nog wat verward en versuft. We kunnen nog niet aan iets anders denken dan aan de gebeurtenissen van de afgelopen week. Toen was dat trouwens nog erger: je vergat allerlei, en kon de dingen die je nodig had, niet meer vinden. Toen ik dat eenmaal door had, schakelde ik de kinderen in en zei: "kijk, hier leg ik m'n zaklantaarn neer, en hier liggen jullie kleren "

Op maandagmorgen 5 juni waren we eerst zeer optimistisch. De nieuwsberichten van 7 uur hadden verteld, dat een Egyptische delegatie naar de Verenigde Staten zou gaan. Dat leek ons een gunstig teken: zouden de problemen dan toch nog door onderhandelingen kunnen worden opgelost?

Om 10 uur kwam mijn man buiten adem binnen rennen: "Ze zijn begonnen; we moeten naar de radio luisteren". We luisterden naar de radio, en hebben toch maar eerst de brieven uit Holland gelezen, die juist waren gearriveerd.

We wisten dat er in Nederland met ons meegeleefd en voor ons gebeden werd. Vooral die ene zin uit een brief is me bijgebleven: "Esther zei: 'kom ik om, dan kom ik om', maar ze kwam niet om!" Toen moesten er opeens allerlei dingen gedaan worden. Het bad lieten we vol water lopen en we vulden alle emmers en kannen, voor het geval dat de waterleiding zou afgesloten worden. Er moesten zandzakken op de butagas flessen. De vluchtkoffers moesten nog even gecontroleerd: stel je voor dat Tiberias opeens zou moeten evacueren. Een officier van de UNO had ons aangeraden, een fluitje mee te nemen, zodat, als je ergens onder bedolven zou zijn, je de aandacht zou kunnen trekken. Dat fluitje heb ik de hele week om m'n hals gedragen, om de kinderen te kunnen waarschuwen als er luchtalarm was en we de schuilkelder in moesten.

Men had ons aangeraden om, als de oorlog zou beginnen, niet in het eigen huis te blijven, omdat dat precies in de vuurlinie lag van de Syrische lange-afstandskanonnen, opgesteld aan de andere kant van het meer. We zouden dus naar het hospitium van de Schotse kerk gaan, waar een soort schuilkelder was ingericht, een kamertje in het hoofdgebouw dat tenminste half onder de grond ligt. We zouden dan ook in het hospitium blijven slapen.

De kinderen kwamen ongeveer om 11 uur thuis (ze gaan 's morgens naar de Joodse school in Tiberias, en krijgen 's middags extra lessen in het Hollands, van Ditta, onze Hollandse onderwijzeres.) Ze waren zeer enthousiast want ze waren niet met de bus gekomen maar met particuliere auto's thuisgebracht. Govert begon direct z'n huiswerk te maken, bang dat hij het niet klaar zou krijgen Het was toen ook nog moeilijk om te beseffen, dat de oorlog ook voor ons, in het noorden, begonnen was.

Maar dat veranderde opeens, toen we om 12 uur ongeveer, vliegtuig-gegier en een paar enorme klappen hoorden. Syrische vliegtuigen hadden een paar bommen gegooid, zonder iets te raken, zoals achteraf bleek. De gaskraan werd dichtgedraaid, en we renden allemaal, vlak langs de hoge tuinmuur, naar het hospitium, naar de schuilkelder. Alle kinderen droegen een vluchttas. Toen het rustig geworden was, gingen Ditta en mijn man terug naar huis, om de pan met zuurkool te halen die bijna gaar was.

Die dag bleef het onrustig en rommelig. Het was de eerste avond dat Tiberias volledig verduisterd was. 's Avonds trok een lange rij van Israëlische tanks langs, van het noorden naar het zuiden. Later bleek, dat Israël ook zonder deze tanks de Syriërs in het noorden de baas kon blijven, en dat de tanks Jordanië gingen aanvallen; maar op dat moment moesten we naar de betekenis raden.

Dinsdagmorgen om half zes kwam dokter van der Klei ons roepen: "vlug, er is luchtalarm gegeven; we moeten de schuilkelder in". Daar renden we, in pyjama met de kleren onder de arm. De schuilkelder is een 50 meter van onze slaapkamer af. Govert zag er prachtig uit: in de opwinding had hij z'n witte onderbroekje aangetrokken over z'n blauwe pyjama-broek. In de schuilkelder weigerde hij pertinent, temidden van al die mensen, om de zaak in orde te brengen.

Dinsdagavond was alles rustig en we waren opgelucht. We zijn toen zelfs een eindje gaan wandelen met de kinderen. Maar verschillende Israëliische kibboetsiem aan de overkant van het meer stonden in brand, evenals Syrische dorpen en stellingen.

Woensdagmorgen leek de militaire situatie zo gunstig dat we, heel optimistisch, terug gingen naar het eigen huis, en zelfs begonnen met het uitpakken van de vluchtkoffers. De kinderen gingen gewoon naar school. Maar 's middags was er, om een uur of drie, opeens het geluid van snel-naderende vliegtuigen, en we hoorden een enorme klap. Een paar ramen sprongen, en stukken kalk vielen van de muur. "Onder de bedden", riep mijn man. Het bleef rustig, en de kinderen kregen een glas limonade om te bekomen van de schrik. Maar toen viel er een tweede bom, en we gingen allemaal op de trap zitten, waar je aan twee kanten beschermd bent door een dikke muur, en we hielden een paar matrassen boven het hoofd. Glazen limonade vielen natuurlijk om, en daar zaten we, in de plassen. "Liever nat dan dood", zei Ria plechtig. Mijn man trok intussen gekke gezichten tegen Mirjam (onze jongste, die anderhalf jaar oud is). Die vond het maar benauwd om onder een matras te zitten. Toen het helemaal rustig was, gingen we in optocht terug naar het

hospitium. Twee Irakese vliegtuigen bleken Tiberias te hebben aan gevallen, maar hun bommen hebben alleen grasveldjes geraakt. En om daarvoor nu helemaal van Irak te komen vliegen

Donderdagmorgen gingen Ditta en ik naar huis, om vlug wat Spaghetti en griesmeel te koken. Het was onrustig in de lucht. Als het te wild werd, gingen we op de trap zitten. Toen we naar het hospitium terug gingen, reed er opeens een grote, militaire wagen de weg af, recht op ons af. De chauffeur zocht dekking tegen de muur, want er kwam een vliegtuig laag over, en hij wist niet, of het Israëliisch of Syrisch was. Wij kropen met onze pannetjes onder de auto, en zaten daar enige minuten te bibberen. Het was een Israëliisch vliegtuig!

Het is ons geluk geweest, dat de Israëliische luchtmacht direct de Egyptische, Jordaanse, Syrische en Irakese vliegvelden heeft aangevallen en practisch uitgeschakeld. Gisteren vertelde ons een Israëliische vriend, dat Israël geschat had, anderhalve dag nodig te hebben om de vijandelijke luchtmacht uit te schakelen. De grootste opti-mis-ten vermoedden: we kunnen het in 8 uur doen. Het is gebeurd in 3 uur," al waren er dan een paar vliegtuigen die de dans ontsprongen zijn.

Vrijdag was de zwaarste dag. Om half zeven maakte mijn man me wakker, en vertelde dat de avond tevoren Egypte, Jordanië en Syrië een "staakt het vuren" hadden aanvaard. Blij en dankbaar begonnen we de dag.

Alleen Ria zei: "nog niet blij zijn, mamma, het is alleen nog maar dolle dinsdag". Ze bleek later gelijk te hebben gehad. Om half negen begon een stroom van tanks van het zuiden naar het noorden te trekken. We zwaaiden en klaptten in onze handen, urenlang. Het leek haast oen soort nationale feestdag. De soldaten kwamen als overwinnaars terug uit Jordanië, om nu met Syrië te gaan afrekenen. Sommige tanks waren versierd met bloemen. Andere hadden Jordaanse vlaggen of een portret van Hoessein. De soldaten hadden Jordaanse petten op soms, en ze zogen op ijsjes. Velen gooiden briefjes (het papier bedrukt met Arabische letters!) naar ons toe met het telefoonnummer van hun familie en het verzoek die op te bellen.

In de loop van de dag begint het zware geschutvuur van de Syriërs aan de overkant, en Israëliische vliegtuigen bombarderen voortdurend hun stellingen. Het is een leven als een oordeel, 'k Probeer te tellen hoeveel tijd er tussen twee explosies zit en kom meestal niet verder dan dertig. Dat is zo doorgedaan, met onderbrekingen, tot zaterdagmiddag.

We werden nerveus en pessimistisch, want het duurde allemaal langer dan we gedacht hadden, en het leek alsof de Israëli's er niet doorheen konden komen. Op de bergen aan de overkant, en langs de hele Syrisch-Israëli'sche grens, hadden de Syriërs onder Russische leiding bunkers aangelegd van beton, vele meters dik. Ze waren met bombarderen niet kapot te krijgen.

Die vrijdagavond stonden we op het dak van één van de gebouwen. Het leek wel, alsof heel Noord-Galilea in brand stond. Lichtkogels werden afgeschoten en (naar later bleek) parachutisten afgeworpen, die de bunkers in die nacht en in de loop van zaterdag in gevechten van man tegen man hebben veroverd. Dat heeft veel offers gekost.

We zitten in spanning wat Rusland zal gaan doen. We worden moe van al het lawaai om ons heen, en verlangen vurig naar het eind. Dat kwam, toch nog onverwacht (al wisten we wel dat er wapenstilstand in de maak was) op zaterdagavond ongeveer om 8 uur, toen opeens alle straatlantaarns aangingen, en ook de lichten aan de overkant van het meer! We lopen naar buiten, de stad in. Tegen de eerste vrouw die ik tegenkom, roep ik "Baroeh hashem", dank aan God. Ze antwoordt: "Dank aan God en dank aan onze soldaten". We lopen door en komen bij de stads-schuilkelders. Er komen moeders met kinderen uit, die de hele week niet boven de grond waren geweest. Nu is het een uittocht van kinderen met pannen, kussens en dekens.

Onze feestvreugde en uitgelatenheid duurt niet lang. Al gauw nemen we de stemming in de stad over: ieder is nog in spanning, en verlangt wanhopig naar bericht van man of zoon. Wie zou er nog in leven zijn, wie gesneuveld?

Ook op zondag was de stemming nog zeer gedrukt. Je knapt min of meer af vanwege de doorleefde spanningen. Ditta en ik gingen met de kinderen naar het meer; ze wilden graag zwemmen en we vonden dat ze wel wat afleiding nodig hadden. Wij lagen moe op het strand. Vlakbij daalde een helikopter, maar de kinderen waren blasé geworden wat betreft vliegtuigen en namen niet de moeite om te gaan kijken. "Wat doet die helikopter daar toch?", vroeg ik. "Och," zei Hans, "de piloot wil alleen maar even z'n benen strekken"

Een paar dagen geleden verschenen er aanplakbiljetten met de namen van inwoners van Tiberias die gesneuveld zijn. Het zijn er tien. De stemming is nu meer ontspannen, maar bepaald niet uitgelaten. We zijn niet alleen bedroefd over de honderden gesneuvelde Israëli's, maar we zijn ook begaan met de duizenden die omgekomen zijn "aan de andere kant". Egyptische soldaten zwerven rond in de Sinai-woestijn, zonder water. Duizenden in Jordanië en Syrië zijn gevlucht voor het oorlogsgeweld. Het zijn mensen als wij, met hun verdriet en hun angst. Daarom hoop ik, dat niet alleen Israël maar ook deze mensen geholpen zullen worden.

Die zondag komen een paar keer vrienden binnen vallen, om te zien hoe we het maken. Een vriend uit een kibbutz in de buurt van Tiberias was, evenals zijn zoon en dochter, in het leger. Allen zijn gespaard. Goddank. Die avond hebben we kerkdienst, en alle lampen zijn aan. Mijn man preekt over de tekst: "Komt, aanschouwt de werken des Heren ... , die oorlogen doet ophouden tot het einde der aarde... (Ps.46:9-12). We zijn blij en dankbaar.

We hebben ons zeer gesteund gevoeld door de wetenschap dat velen met ons en met dit land hebben meegeleefd, en we hebben het feit dat er voor ons gebeden werd, als een grote zegen ervaren. Het is moeilijk om de waardering en dankbaarheid daarvoor op papier te zetten, maar dat hoeft ook niet.

Tiberias, zaterdag 17 juni 1967 C.R.Snoek-Dijkstra.